

รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

A Secondary School Administration Model to Excellence

สุธีรจ อูปถัมภ์¹ ไมตรี จันทรา² และสมาน อัครภูมิ³

โรงเรียนเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช²

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ³

E-mail : uppatum042@gmail.com

Received: June 17, 2019; Revised: August 11, 2019; Accepted: August 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ 3) ประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบที่ได้จากตอนที่ 1 นำมาประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของการสนทนากลุ่ม และให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ เท่ากับ .968 แล้วเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายงาน จำนวน 25 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 125 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ โรงเรียนเคยได้รับรางวัลพระราชทาน หรือ โรงเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ หรือโรงเรียนได้รับรางวัลระดับชาติ หรือโรงเรียนมาตรฐานสากล และ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การใช้แผนกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ 4) กระบวนการบริหารจัดการ 5) การบริหารทรัพยากรบุคคล 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7) การมุ่งเน้นนักเรียน

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) การใช้แผนกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือดำเนินการ 2) การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม ผู้บริหารเป็นแบบอย่าง มีคุณธรรมและก้าวหน้าทางความคิด 3) การวางเป้าหมายที่นักเรียน มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด 4) การบริหารจัดการที่มีทิศทางชัดเจน เน้นคุณภาพรอบด้าน 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 6) การบริหารทรัพยากรบุคคล มีการประสานของทีมงาน มีความผูกพันต่อสถานศึกษา มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และ 7) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: รูปแบบ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study components of a secondary school administration model to excellence, 2) to develop the secondary school administration model to excellence, and 3) to evaluate the developed model. The research applied the mixed qualitative and quantitative research methodology by dividing the research into 3 procedures. 1) The first procedure was to study components of the secondary school administration model to excellence by synthesizing documents and related researches and interviewing 7 experts. 2) The second procedure was to develop the secondary school administration model to excellence by studying the conditions of the secondary school administration to excellence, examining the appropriateness of the model structure that received from the first procedure, arranging the meeting to brainstorm the opinions from the focus group discussion, and having the experts/specialists check the content validity receiving the index of the validity of the whole content at .968. The data were collected from 125 school administrators and teachers acting as heads of departments from 25 schools selected by purposive sampling 5 people from each school based on the regulated criteria that required the schools receiving royal awards or the schools that the students had the national tests with the mean scores of the test higher than the national mean scores, the schools receiving national awards, or the international schools. 3) The third procedure was to evaluate the secondary school administration model to excellence by arranging a seminar for experts and specialists.

The research findings were as follows.

1. The components of the secondary school administration to excellence consisted of 7 components: 1) using strategy plans, 2) school administrator leadership, 3) expectation towards success, 4) administration processes, 5) human resource administration, 6) learning management processes, and 7) focusing on students.

2. The secondary school administration model to excellence consisted of 1) using strategy plans, 2) using appropriate school administrator leadership and administrators that could be models and had morality and advance in thinking, 3) setting the goals at the students to have quality and to be the most usefulness, 4) clear administration with focusing on all quality, 5) learning management processes by adjusting learning and teaching methods based on the students' interests and talents, 6) human resource administration: cooperating teamwork, committing to educational institutes, and participating in working, and 7) expectation towards success.

3. The findings of the evaluation of the secondary school administration model to excellence by arranging the seminar for 9 experts and specialists showed that the model was appropriate, possible, relevant, and useful at a high level in all components.

Keywords: A Model, the Secondary School Administration, Excellence

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล วันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม 2524 ความตอนหนึ่งว่า “...ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คน ต้องถือว่า ตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอยู่อย่างเต็มที่ ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โตเต็มกำลัง จะประมาทหรือละเลยมิได้ เพราะถ้าปฏิบัติให้ผิดพลาดบกพร่องไปด้วยประการใด ๆ ผลร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากมาย...” จากพระบรมราโชวาทข้างต้นชี้ให้เห็นความสำคัญและผลที่เกิดขึ้นของการจัดการศึกษาที่มีต่อส่วนรวมและประเทศชาติอย่างยิ่ง แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การจัดการศึกษาไทยยังมีปัญหาหลายประการ ดังผลการจัดการศึกษาของประเทศไทยก็ยังไม่ดีขึ้นมากนัก ซึ่งเห็นจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 ง-จ) ได้สรุปผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552-2559 พบว่า ผลการจัดการศึกษาของประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ 1) ด้านโอกาสทางการศึกษา 2) ด้านคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาประเทศไทย 1) คุณภาพของคนไทย ทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา 2) การจัดการศึกษายังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลคะแนนจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ(PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน 3) ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นจุดอ่อน 4) การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสมและขาดความคล่องตัว 5) โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาที่ยังมีความเหลื่อมล้ำ และ 6) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม วินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนด โดยเฉพาะการใช้องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จของความสำเร็จของความสำเร็จและคุณภาพของสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศเป็นสำคัญ โดยที่ Sergiovanni (1991) ได้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนที่ดีมีคุณภาพนั้นคือคุณภาพของการบริหารโรงเรียน ส่วน Basketts and Miklos (1992) ได้ให้ความคิดเห็นว่า บทบาทของการบริหารโรงเรียนมีผลต่อการสร้างคุณภาพของโรงเรียน และนอกจากนี้ Austin and Reynolds (1990) ได้สรุปว่า กระบวนการบริหารของโรงเรียนครูใหญ่จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความสำเร็จของโรงเรียน

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของโรงเรียนนั้น สิ่งที่มีความสำคัญในการที่จะนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารของโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยที่พฤติกรรมตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวและส่งผลถึงความสำเร็จหรือไม่มีคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงความสำเร็จของโรงเรียนนั่นเอง (ธีระ รุญเจริญ 2550)

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับความนิยมสูงสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ โรงเรียนรางวัลพระราชทาน โรงเรียนในฝัน (หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน) และโรงเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้เป็นองค์การทางการศึกษาที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ที่มีความพร้อมทางทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน มีผลงานที่แสดงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ มีติดการจัดโครงสร้างองค์การ และกระบวนการบริหารซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา ห้าวหาญ (2558) ได้สรุปว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับความนิยมสูงสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนยอดนิยม โรงเรียนที่มี

ผลสอบระดับชาติ O-NET สูงกว่าระดับชาติ โรงเรียนในฝัน และโรงเรียนรางวัลพระราชทาน โรงเรียนเหล่านี้เป็นองค์การทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ในด้านการนำเอาผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาการบริหารโรงเรียนอย่างเหมาะสม

จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จจะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบที่ไปสู่ความเป็นเลิศนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งควรประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้างมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการบริหารที่ส่งผลให้สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
3. เพื่อประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมีขั้นตอนย่อยดังนี้

1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเพื่อกำหนดเป็นกรอบเบื้องต้นในการวิจัย

2) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกรอบแนวคิดโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากกรอบแนวคิดเบื้องต้นที่ได้มาจากการศึกษาข้อ 1) นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลความคิดเห็นและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 1.1) สร้างเครื่องมือจากกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 มีองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู (3) การวางแผนกลยุทธ์ (4) การบริหารทรัพยากรบุคคล (5) กระบวนการบริหารจัดการ (6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ (7) การมุ่งเน้นนักเรียน 1.2) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วยอาจารย์จากมหาวิทยาลัย 4 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 5 คน เพื่อให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย ขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และประเด็นย่อยแต่ละข้อขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 1.3) นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงกับเนื้อหาเพื่อการวิจัย (Content Validity Index : CVI) ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .968 มีความเที่ยงตรงเชิงกับเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ 1.4) ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาฯ พิษณุพนธ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป 1.5) การเก็บข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน ตามโครงสร้างของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 98 โรงเรียน

ตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ ได้มาจากการประชากรโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้ 1) โรงเรียนเคยได้รับรางวัลพระราชทาน 2) โรงเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียน สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ 3) โรงเรียนได้รับรางวัลระดับชาติ หรือ 4) โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 25 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 125 คน

2) การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การประชุมอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศทั้งภาพรวมและประเด็น แต่ละข้อขององค์ประกอบ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอนและนำมา วิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา (2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ และร้อยละ (3) การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของพิชิต ฤทธิจรูญ (2554)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ” ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

1.1 ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ เช่นการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ออสเตรเลีย (AQA) รางวัลคุณภาพ แห่งชาติยุโรป (EQA) รางวัลคุณภาพแห่งชาติสิงคโปร์ (SQA) รางวัลคุณภาพ แห่งชาติประเทศญี่ปุ่น (Deming prize) รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศอเมริกา (MBNQA) รางวัลความเป็นเลิศ ออสเตรเลีย (AEA) รางวัลความเป็นเลิศฮ่องกง แนวคิดความเป็นเลิศของ Peter and Water man โรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนในฝัน โรงเรียนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน โรงเรียน ตามมาตรฐานสากล โรงเรียนที่เป็นเลิศเฉพาะทาง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งข้อค้นพบที่เกี่ยวข้ององค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศพบว่า สารสำคัญที่สามารถนำไปบูรณาการใช้ได้ 9 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ 7) การมุ่งเน้นนักเรียน 8) แหล่งเรียนรู้ และ 9) เครือข่ายร่วมพัฒนา

1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การวางแผนกลยุทธ์ กระบวนการบริหารจัดการ การบริหารทรัพยากรบุคคล กระบวนการจัดการเรียนรู้ การมุ่งเน้นนักเรียน ความคาดหวังต่อความสำเร็จ สำหรับ องค์ประกอบคือ แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายร่วมพัฒนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความสำคัญในระดับน้อย ควรจะนำไปเป็นข้อย่อยขององค์ประกอบอื่น และควรเพิ่มความจรรงรัดกติต่อองค์กรเป็นองค์ประกอบย่อยด้วย

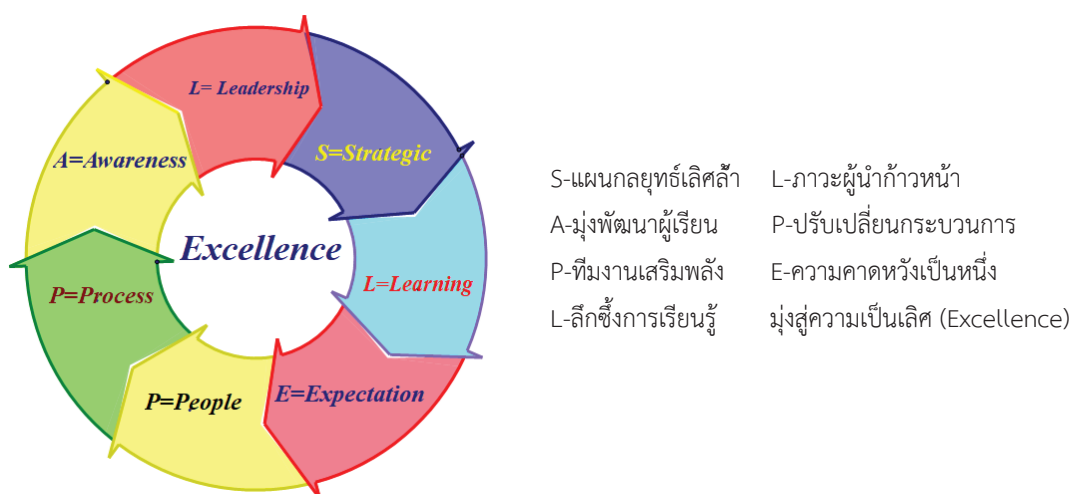
1.3 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) จำนวน 7 คน ในข้อ 1.2 แล้ว การประชุมสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion: FGD) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership) มี 18 ข้อ 2) การใช้แผนกลยุทธ์ (Strategic) มี 6 ข้อ 3) กระบวนการบริหารจัดการ (Process) มี 9 ข้อ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล (People) มี 9 ข้อ 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning) มี 14 ข้อ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ (Expectation) มี 8 ข้อ 7) การมุ่งเน้นนักเรียน (Awareness) มี 9 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา การเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 125 คน หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ โดยพิจารณาองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .350 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ทุกองค์ประกอบ มีระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับตามระดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตมากที่สุดไปน้อยสุดได้ ดังนี้ 1) การใช้แผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 3) กระบวนการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 4) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 5) การบริหารทรัพยากรบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และ 7) การมุ่งเน้นนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

2.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (1) ใช้แผนกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือดำเนินการ (2) ใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม ผู้บริหารเป็นแบบอย่าง มีคุณธรรมและก้าวหน้าทางความคิด (3) โดยวางแผนเป้าหมายที่นักเรียน มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (4) โดยใช้บริหารจัดการที่มีทิศทางชัดเจน เน้นคุณภาพรอบด้าน (5) ด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (6) การบริหารทรัพยากรบุคคล มีการประสานของทีมงาน มีความผูกพันต่อสถานศึกษา มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ (7) เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังต่อความสำเร็จ ซึ่งส่งเสริมกันเหมือนวัฏจักรหรือวงจรที่ขับเคลื่อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เป็นโมเดล SLAPPEL Excellence Model ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดล SLAPPEL Excellence Model

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทุกคน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยรวมมีความเหมาะสม มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.97 ความเป็นไปได้ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 มีความสอดคล้อง มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 และมีความเป็นประโยชน์ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 สรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน ได้พิจารณาเห็นว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีความ เหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็น โดยสรุปแล้วยืนยันไว้ตามที่ร่างไว้ตอนที่ 2 ไม่มีประเด็นในการเปลี่ยนแปลง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้แผนกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 4 ความคาดหวังต่อความสำเร็จ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารทรัพยากรบุคคล องค์ประกอบที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 7 การมุ่งเน้นนักเรียน

ทั้งนี้เป็นเพราะในสภาวะปัจจุบัน กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ กระแสของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบและเป็นแรงผลักดันให้สภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยเป็นไปในลักษณะมุ่งความเป็นเลิศ อย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pak Tee Ng (2007) ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ เรื่องความเชื่อมั่นด้านคุณภาพในระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ในยุคแห่งนวัตกรรมและความหลากหลาย ได้สร้างเครื่องมือประเมินโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศ (school excellence model: SEM) ในประเทศสิงคโปร์ไว้ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ (leadership) เป็นวิธีการนำโรงเรียนและระบบการนำโรงเรียน คุณค่าที่มีอยู่ และเน้นการ

เรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศและการทำให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning) เป็นวิธีการที่โรงเรียนสร้างกลยุทธ์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มุ่งเน้นทิศทางเชิงกลยุทธ์ โดยการวางแผนปฏิบัติการพัฒนา เพื่อสนับสนุนทิศทางปรับใช้แผน และกำกับติดตามการปฏิบัติงาน 3) การบริหารบุคลากร (staff management) เป็นวิธีที่โรงเรียนพัฒนา และใช้ประโยชน์จากศักยภาพของพนักงานอย่างเต็มที่ ในการสร้างโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศ 4) ทรัพยากร (resources) เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรภายใน และทรัพยากรจากภายนอก ให้มีส่วนร่วมกันอย่างมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการดำเนินการของกระบวนการ 5) กระบวนการมุ่งเน้นผู้เรียน (student-focused processes) วิธีการในการออกแบบของโรงเรียน เช่นการปฏิบัติ การบริหารจัดการ และการปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญในการให้การศึกษาแบบองค์รวมและทำงานต่อการ เสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี 6) ผลลัพธ์ด้านการบริหารและการดำเนินงาน (administrative and operational results) อะไรบ้างที่ทำให้โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเกิดจากความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของโรงเรียน 7) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร (staff results) ว่ามีอะไรบ้างที่โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเกิดจากการฝึกอบรมและการพัฒนาและขวัญกำลังใจของบุคลากร 8) ผลลัพธ์ด้านเครือข่ายและสังคม (partnership and society results) ว่ามีอะไรบ้างที่โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของเครือข่าย และชุมชนในภาพรวม และ 9) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (key performance results) เพื่อชี้วัดว่าอะไรที่โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาแบบองค์รวม ของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่โรงเรียนสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการจากการศึกษา

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบมีดังนี้

1) การใช้แผนกลยุทธ์ มี 6 ประเด็น 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามี 18 ประเด็น 3) กระบวนการบริหารจัดการ มี 9 ประเด็น 4) ความคาดหวังต่อความสำเร็จ มี 8 ประเด็น 5) การบริหารทรัพยากรบุคคล มี 9 ประเด็น 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 14 ประเด็น และ 7) การมุ่งเน้นนักเรียน มี 9 ประเด็น

ทั้งนี้สอดคล้องกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award : SQA) ซึ่งเป็นรางวัลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ MBNQA, EFQM และ AEA ว่ามีศักดิ์ศรีในระดับมาตรฐานโลก (world class) มีเกณฑ์การพิจารณา 7 หมวด ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) สารสนเทศ 3) การวางแผน 4) ทรัพยากรบุคคล 5) การจัดการกระบวนการ 6) การมุ่งเน้นลูกค้า 7) ผลลัพธ์การปฏิบัติงานและคุณภาพ องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สอดคล้องกับงานวิจัย สมคิด บุญยะโพธิ์ (2555) เรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน สอดคล้องกับ ทรงพล เจริญคำ (2552) พบว่ารูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ปัจจัยคือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์และการจัดความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการด้านกระบวนการ 7) ผลลัพธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัตติยา ดั่งสำราญ (2552) ที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ในรูปแบบของการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนมีความพร้อมของบุคลากร บุคลากรมีความรู้ความสามารถ โดยพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ วางแผนกลยุทธ์ และมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ กลยุทธ์ที่ดำเนินจะบรรลุผลสำเร็จได้ปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหลาย คือ คุณภาพทรัพยากรบุคคลและความเหมาะสมของระบบ กระบวนการเหล่านี้ ต่างก็เป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้บริหารจัดการสำหรับการทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย คือ ความสำเร็จของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งจำนวน 9 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความเหมาะสมกับบริบท มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ มีความถูกต้องตามหลักการในเชิงทฤษฎี มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์และองค์ความรู้ใหม่ ๆ สอดคล้องกับ Fuston Schools ได้นำเสนอรูปแบบสำหรับความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย ระบบการบริหาร 6 ระบบด้วยกัน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การวางแผนการศึกษา และกระบวนการสนับสนุน 5) ทรัพยากรบุคคล 6) ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน และสมคิด บุญยะโพธิ์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 ประการคือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานระดับนโยบาย ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้แผนกลยุทธ์ พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาระบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นนักเรียน เพื่อนำสถานศึกษาสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ และนำแผนไปปฏิบัติ
3. ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดระบบการเรียนรู้
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา ในการส่งเสริมความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ
2. ควรทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ
3. ควรทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างสูงจากศาสตราจารย์ (กิตติคุณ) ดร.ไมตรี จันทรา รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครวุฒิ และอาจารย์ ดร.อรุณ จุติผล ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- ชัตติยา ดวงสำราญ. **รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- ทรงพล เจริญคำ. **รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- ธีระ รุณเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่างจำกัด, 2550.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. **การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554.
- สมคิด บุญยะโพธิ์. **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.
- สุริยา ห้าวหาญ. **รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือ การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559**. กรุงเทพฯ: 2559.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิคจำกัด, 2560.
- Austin, G>E> and D. Reynolds, **Managing for Improved School Effectiveness: An International survey School Organization**. 10, 2-3 (1990): 67-178.
- Baskett, S., and Miklos, E. **Perspectives of effective principals**. The Canadian Administrator, 32,1(1992): 1-10.
- Pak Tee Ny. "Quality assurance in the Singapore education system in an era of diversity and innovation," **Education Research for Policy and practice**, 6, 3 (October 2007): 235-247.
- Sergiovani . **The Principalship: A reflective practice perspective**. 2nd ed. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon, 1991.